

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei
in
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 23 Decembrie 1905.

Numărul 51.

Revoluția valahă.

(=) De-o vreme încoace jurnalele ungurești au introdus, ca rubrică permanentă, știri din ce în ce mai îngrozitoare asupra unei pretinse mișcări revoluționare a Românilor. Terminul erupțiunii, ci că era fixat pe ziua de 19 Decembrie, când Românii în părțile Hunedoarei, Zarandului, Abrudului, Făgărașului și a Bistriței, aveau să se năpustească asupra Ungurilor și să-i toace în cap, ca pe niște pui de găină. Căci arme încă aveau Românii noștri. În ținutul Bistriței, de pildă, Românii au primit transporturi întregi (din România!) de prav de pușcă, puști, revolvere, poate chiar tunuri...

În părțile Aradului, la Șoborsin, s'au ținut perchișiții complete, au mers oamenii siguranței cu lumina în turnul bisericii românești, să afle armele ascunse de Români, pe cari le primiseră cine știe de unde, dela guvernul absolutistic al lui Fehérvári, ori poate chiar dela Ligă, său (ceea-ce e mai greu de crezut) dela țarul tuturor Rușilor. Bielul Țar, tocmai de revoluția Românilor îi arde lui acum, când în jurul lui armata e resculată, orașele i-se prăbușesc în flacări și în exptosia destrugătoare a hoambelor.

Cetim zi de zi știrile aceste, zimbând ca de niște alucinații ale unor descreerați. Se va găsi, în sfârșit în presa magiară și oameni obiectivi, cari vor spune adevărul și vor cere față să nu se mai alimenteze astfel de știri alarmante, cari pot avea multe efecte bune, proiectate de înțeleapta coaliție, numai la buna-înțelegere între naționalități hotărît, că nu vor conduce.

Și oameni serioși dintre Unguri, s'au aflat chiar în orașele „primejduite“, cari să declare, că totul e o minciună proastă, că siguranța ungarilor e deplină, și că Românilor nici prin minte nu le trece să se revoalte.

Zadarnice au fost însă protestele lor; zadarnice protestele Românilor, a deputaților noștri naționali chiar!

S'a trimis, în puterea iernii miliție pe capul bieților oameni, numărul jandarmilor s'a ridicat în mod inspăimântător, linia ferată e păzită de jandarmi și miliție, cercetările decurg cu furie ne mai pomenită, și iată că termenul, când revoluția avea să izbucnească (19 dec.) a trecut și compatrioților noștri nu li-s'a clătinat nici măcar un fir de păr.

Ar trebui de aceste povești absurde, dacă o parte însămnată din Românii noștri nu ar trebui să suspoarte tocmai acum, în puterea iernii greutățile incuarterării soldaților chemați fără nici un motiv pe capul lor, — și mai ales, dacă sub știrile aceste ridicul de de alarmante, nu s'ar ascunde un sistem destul de chibzuit.

Nu știm pe cine să acuzăm mai vârtos? Foile din capitală, sau cele din provincie? Cele din capitală, organele coaliției mai ales, scriau ce e drept, mai alarmant, dar suntem prea obicinuiți cu tonul lor grozav, când e vorba de noi; cele din provincie, cari știau bine, că tot lucru e o minciună boacăună, țineau și ele izonul. Și publicul neorientat, care în cea mai mare parte își culege informațiile asupra Românilor numai din gazetele magiare, credea tot ce aceste spuneau, obicinuit fiind să cetească despre acest popor românesc atrocitățile cele mai barbare.

Unde sunt procurorii, să taie calea acestor scornituri pline de venin? Unde e pedeapsa meritată pentru acești *adevărați agitatori*, cari, fără nici un motiv adevărat cearcă să ne prezinte țării în colorile cele mai întunecate?

Adecă, la dreptul vorbind, un motiv oarecare (de partid bineînțales!) era totuș.

Cum adecă organele coaliției nu-și mai puteau arunca furia lor, (decât cu greva culegătorilor) asupra socialiștilor, s'au năpustit asupra naționalităților, mai ales, că adunările populare decurgeau în cea mai desăvârșită ordine, sub controlul autorităților publice. Le trebuia un motiv, un motiv puternic și inspăimântător pentru a storce dela

guvern oprirea acestor adunări populare, în cari deputatii noștri lămuriau poporul chiar asupra datorințelor lor celor mai elementare pe acest timp de ne mai intreruptă criză.

Organele coaliției și-au ajuns scopul: adunările populare abia de se vor mai admite pe teritoriul locuit de naționalități.

Rămâne să ne cerem și noi sus și tare satisfacție pentru inzultele și calomniile, ce ni s'au aruncat în față de atâta vreme.

Deputații noștri s'au învrednicit de recunoștința noastră, când au protestat la toate jurnalele ungurești, ear acum vor să protesteze în persoană la ministrul Kristoffy. În caz că acesta nu le-ar da satisfacție deplină, vor recurge chiar la treptele tronului.

Am fi pe deplin satisfăcuți, când am vedea că în sfârșit își ieau pedeapsa meritată *adevărații agitatori*, cari prin scornituri penverse tind la învrășbire din ce în ce mai mare între fiii aceleiași țări.

Separarea bisericii de stat. În Brazilia există separarea desăvârșită dintre stat și biserică. Ea s'a introdus în 1889 în urma încetării monarhiei, când adecă Brazilia din împărăție s'a făcut republică. Dar separarea aceasta e pătrunsă de un spirit de totului tot diferit de acela, de care este pătrunsă separarea aceasta în Franța. Legile braziliene, cari privesc biserica catolică, sunt purtate de un spirit așa de cu adevărat liberal și de un respect așa de adânc față cu prerogativele spirituale ale Papei și pătrunse de libertatea așa de desăvârșită a bisericii, cât separarea aceasta în praxă are să fie preferită vechiului concordat, carele ezistase pe timpul împărăției. Și întru adevăr înriurinta socială a religiei, scăpată de toate luptele și părerile politice, în cei din urmă 16 ani a crescut aci în chip extraordinar, și ierarhia s'a făcut încă pe atâta de număroasă. Neîncetat sosesc la Romarugări pentru înființarea de dieceze nouă în estinsele teritorii ale republicii. Vaticanul e foarte mulțămit cu starea aceasta nouă a lucrurilor, căci el deprinde în Brazilia de tot neîmpedecat auctoritatea sa: Toate afacerile cari privesc biserica și organizarea ei, se

rezolvesc fără de cel mai mic amestec al guvernului, și atât numirea primatului Braziliei cât și cea a parohului celui mai modest atârnă în chip exclusiv dela Papa ori dela episcopii numiți de dânsul. Dară separarea a contribuit acolo foarte mult la desvoltarea ordurilor călugărești. Libertatea, cărea împărăția braziliană o luase ordurilor, republica braziliană le-o a restituit, legea împărătească despre „mâna moartă“ s'a abrogat, și călugării au parte de toate drepturile civile atât în privința proprietății cât și în privința administrării libere a averilor sale. — Dară și raporturile diplomatice dintre Scaunul apostolic și dintre Brazilia s'au ameliorat de când cu decretarea separării: reprezentantul Papei în Rio di Janeiro e cel dintâiu între reprezentanții diplomați acreditați pe lângă republica braziliană. Nunțul de acuma din Brazilia a fost președintele a două judecătorii de arbitraj, cari se instituieră spre a aplana certele de confinii dintre Brazilia de o parte și dintre Peru și Bolivia de alta. Faptul acesta a fost un omaj față cu Scaunul apostolic și Piu X. a aflat, să-și exprime recunoștința da pentru omajul acesta. Iară Brazilianii cinstesc în tot chipul pe reprezentantul Papei. Când nunțul nu de mult a făcut o călătorie pe la porturile cele mai de frunte ale țării, fâlfăia pe naea lui flamura Papei, și toate naile de războiu și forturile și bateriile litorale o salutau cu bubuituri de tunuri.

În urma libertății religioase absolute și-au luat preza catolică în Brazilia un avânt foarte mare, și pretutindena apar jurnale catolice mari și autoritative. În senat, în camera deputaților și în reprezentanțele provinciilor șed mulți preoți, pe cari i-a trimis acolo dreptul electoral universal al poporului. Avem deci în Brazilia un caz

foarte frumos, carele dovedește, că separarea dintre stat și biserică, poate să aducă pe sama bisericii roadele cele mai bune.

CORESPONDINȚE.

Din America.

Sum singur, că o să Vă intereseze foarte mult, și voiți să știți despre viața poporului nostru și a preotului lui!

Poporul nostru emigrează numai de câți-va ani, și emigrează nu pentru a se așeza definitiv într'un anumit oraș.

Vine într'un oraș oare care. Caută de lucru. Dacă află, e bine, rămâne; dacă nu, să ducă mai departe și umblă până află! De multe ori umblă până rătăcește, nu mai știe nime despre el, apoi nepricepându-l nime, nu-și află lucru, și pe urmă să prăpădește, moare pe undeva.

Poporul Român, în America este încă nomad. Acesta este terminul cel mai bun.

În timp scurt am deja două probe. În Cleveland s'a construit o stradă. La tocmirea ei au fost aplicați peste opt-sute de Români. A dat iarna, s'a împușinat lucrul dintr'o cauză ori alta, azi sunt numai 250 de oameni, cari lucră. Mâne ori poimâne vor fi și mai puțini, apoi vor pleca cu toții. Unde? nici ei nu știu. Șed pe un tren ori tramvai electric, unde să oprește, să dau jos. De află lucru rămân, de nu, merg mai departe.

Este al doilea cas recent în orașul Yoongstown. O fabrică de sârmă și alte obiecte de fer. a dat lucru, la peste 400 de Români. Trei-zeci de case cu etaj erau ocupate de acești oameni. Nu știu din ce cauză s'a închis fabrica, și într'o săptămână

au plecat toți oamenii aceștia. Unde? Unde vor afla lucru! Iacă deci viața Românului e nomadă. Câte într'un centru de Români, azi să află 2000 de persoane, familii abia sunt trei-zeci! Nu e cu puțință a asigura un centru. Unde este lucru, să duc acolo sermanii oameni.

Așa stând lucrurile, să poate observa, cum trebuie pusă baza organizării parohielor. Azi ai o mie de credincioși. Mâne dousute, poimâne, nici unul. De faci un paș greșit, o socoteală pripită, o lună după-ce s'a deschis biserica, să poate vinde la dubă. Preotul Român, aici e adevărat misionar. Nu are nimic sigur, și vai de el, dacă nu-și are un razim oare-care.

Se întâmplă câte odată, și aceasta la anumite timpuri, că fabricile sunt aproape toate închise. E dureros și sfâșietor a vedea atuncia cum umblă oamenii pe stradă, aproape cerșind, cum sunt alungați dintr'un loc într'altu, cum sunt stropiți cu apă, să se depărteze dela ușa fabricelor.

Ori cine ar fi preotul care vine, să știe, că are să vie, pentru a ajutama în cele suferitești pe credincioșii săi, și a se jertfi pentru binele sufletelor încredințate lui.

Pe aici botezuri, cununii, înmormântări sunt foarte rari. Nu sunt familisti, nu sunt tineri cu cugetul de a se stabili aici! Oamenii cari viu, sunt sănătoși și tari, altcum nu au ce căuta pe aici. Casuri de moarte sunt numai la accidente, cari din darul lui Dumnezeu sunt arare-ori mortale. De altcum aceasta numai spre bucurie poate să ne fie, căci e mângâitor pentru toți a ști că nu ni-e voia ca oasele noastre să zacă în pământ străin, și că avem speranța că în ceasul morții, încunjurați de iubirii noastre, să dăm sufletul în mâna Creatorului. Pe pământul

FEUILLETON.

„Mântuiește-ți sufletul!“

— O scrisoare-răspuns. —

Iubite!

Am primit apelul de prenumărare a cărții de predici: „Mântuiește-ți sufletul“, ce voi: „Societatea Inocențiu M. Clain“ plănuți să o prelucrați. Vă felicit din toată inima de frumosul gând ce vă conduce. Dacă felicitarea mea și vorba mea de încurajare vine pe calea aceasta, e fiind-că doresc ca cei, cari apelul vostru îl vor fi pus deja de-o parte, și de atunci își vor fi liniștit sufletul, care le spunea, că și ei ar fi datori să-l subscrie; scăpându-și ochii pe șirele acestea, să se simtă neliniștiți că prea ușor au pus la o parte apelul. Căci — frate dragă — multă cremene și iască trebuie stricată la noi, până s'aprinde o șintee, multă vorbă cheltuită, până prinde în minte un gând de treabă.

Mie, unuia știu de ce mi-a causat mare bucurie cartea voastră? Fiind-că e dovadă vie, că voi acolo în seminarium nu faceți numai „pregătire pentru esamene“, ci sunteți învățați a vă gândi și afară de păreții manualului. Căci dacă ai urmărit cu atenție articolii mai din urmă ai „Unirei“ vei fi observat că mulți sunt în mare rătăcire, cu privire la viața și creșterea voastră din Seminarium. Mulți știu seminarium vostru tot cel vechiu, și nici nu bănuiesc reformele

salutari, introduse acolo în timpul din urmă. Cine știe, că voi aveți un colț tainic în Seminarium, la care-i ziceți capelă, unde să varsă atâtea lacrimi de însuflețire. Cine știe, că voi de două-ori pe săptămână aveți conferințe spirituale, cari sunt o pregătire escelentă pentru viața de preoți. Cine știe că voi aveți o reuniune „Mariană“, care nu numai perfecționarea voastră în seminarium o urmărește, ci e un puternic memento de obligațiunile ce ați luat, și după ce ești în viață, anume de a înființa atari reuniuni și în mijlocul poporului. Vei zice că nici nu-i de lipsă să o știe aceasta cine-va. Ba ar fi dragu meu. Căci mulți să plâng — cu adevărate lacrimi de durere — că de voi nu-i prea bine în Seminarium. Dar iartă-mă, ni-am prea abătut. Cartea voastră e, nu să poate mai bine aleasă. Cu cât stați mai aproape de adevăr ca pe vremea, când plănuiam traduceri din romanele lui Bolander cu nădejdea mai mult la abonente decât la abonenti. Drept are un preot, când zice în „Unirea“: „Fără a detrage ceva din însămnătatea, măiestatea sfintei jertfe necrunte — nu cred să rătăcesc, când afirm că aceasta fără vestirea Evangeliului, își pierde toate foloasele“. Da vestirea cuvântului lui Dumnezeu e cea mai ardentă lipsă în biserica noastră, și voi prin cartea voastră chiar acestei lipse vrea-ți să satisfaceți gândul vostru, e nobil și frumos rămâne, ca preoțimea noastră să se arete că v'a înțeles, ajutându-vă în lucrul ce ați început.

Și eu nădăjduesc tare, că dacă nu azi, mâne și tot nu veți rămâne fără acest ajutor. De nu veți avea prenumerați mulți, ve-ți avea cumpărători mai mulți, că știu,

că din mâna voastră și a celor ce vă povățuiesc, nu va ieși neîngrijită cartea.

Nu te plânger, că ai mult de lucru, că dacă ai folosit numai cu ceva lipsei, ce ne arde. Îți va fi nespusă mângâierea și dreaptă respălată. Ce mai faceți?

Te salută și dorește fratele tău:

Aurel.

Spicuri literare.

Noul arhiepiscop de București

Revista „Românul literar“ ce apare în București, în nr. 41. dela 6 Nov. v. dedică următoarele șire elogioase Msgr. Netzhammer, noul arhiepiscop catolic din București:

„Moartea arhiepiscopului Hornstein, care știuse, să depărteze simpatiile, pe care catolicismul merită să le aibă, a dat loc unei vacanțe, și dela Roma ni-se trimite ca arhiepiscop Msgr. Netzhammer din ordinul benedictinilor și un om, care cunoaște și inbește țara noastră.

Vorbind limba românească în perfecție, cunoscând sufletul românului, Sf. Sa va fi unul din cei mai iubiți și respectați păstori. Este foarte greu rolul unui arhiepiscop catolic într'o țară, unde credința nu există, dar totuși există un ciudat fanatism, care nu se explică.

țării noastre și somnul morții e mai lin, iar pământul nu e așa de greu.

Iacă on. Redacțiune, pe scurt viața Româului prin America!

Amerioanul.

Scrisoare din România.

— Dela raportorul nostru special. —

București, 15 Decembrie 1905.

(Esposiția.) Să știe că România, din incidentul domniei de 40 ani, a Regelui Carol, cari se împlinesc în anul viitor 1906, va face o Esposiție națională. Să pune mult interes și efortare pentru reușita acestei Esposițiuni, căci până acuma s'au votat spre acest scop, de corpurile legiuitoare, vre-o 6 milioane lei, și să zice că poate să mai fie nevoie ca suma să fie mărită până la 8—10 milioane.

Di I. Lahovari, Ministru de Domeniu și Di Dr. Istrate, comisarul general al Esposiției, sunt sufletul acestei Esposiții. Ziarele din opoziție, cam iau în zeflema Esposiția și pe inițiatorii ei din cauză că nu are să fie la înălțimea ei, fiind timpul prea scurt pentru realizarea unei adevărate esposițiuni naționale și că nici nu poate fi deschisă la 10 Maiu, cum s'a proiectat; dar asta nu este mirare la noi, totdeauna partidele din opoziție critică faptele celor dela putere.

Adevărul, este altcum, că după cum s'a croit planul și în vederea multelor edificii, din cari multe vor rămâne ca martore ale generațiilor viitoare, și prin urmare clădite solid și cu răgaz, adevărul e zic, că s'a pus prea târziu în aplicare ideea Esposiției, și că cel puțin 3 ani erau ne-

cesari ca să se facă nu numai o Esposiție grandioasă în amintirea domniei de 40 ani a primului Rege român, dar și pentru sărbătorirea celor 18 secolii, cari tot în anul viitor să împlinesc, de când Împăratul Traian a cucerit cu armele, toate provinciile locuite azi de neamul românesc.

Ungurii au sărbătorit cu mult șgomot Mileniul lor, cei 1000 de ani, de când i-a adus și pe ei Árpád aici la noi! asemenea Sașii au sărbătorit 700 ani, de când s'au așezat și ei în Transilvania, cu binele și cu frumosul fără nici o luptă. Ne era dat dar nouă Romanilor, că imitând aceste două popoare conlocuitoare și în vederea echimei noastre mai mari, de 1800, și în vederea gloriosului Împărat și a armatelor sale, străbunii nostri, cari nu au venit de a gata pe aceste locuri, ei au trebuit să le câștige cu războaie îndelungate și sângeroase, ne era dat zic, ca să serbăm și noi un jubileu, însă de două ori sau de trei ori mai strălucit, decât cele două neamuri mai proaspăt venite peste noi sau între noi. Și astfel mișcarea românească în acest scop trebuia să fie generală în întreaga Românie și inițiatorii ca și alți consilieri ai lor, trebuiau să aibă în vedere acest scop dublu cu esposiția, că tot neamul românesc din Dacia Traiană trebuia să ia parte la această esposiție, cu mintea lui și cu munca lui. Și nu o să fie așa, căci ne-am trezit prea târziu și acuma lucrăm prea pripit!...

Dar spre orientarea cetitorilor „Unirei“ cred că fac bine să le schițez pe scurt planul și ceea ce are să se clădească în esposiție.

Terenul are o întindere cam aproape cât „câmpul libertății“ din Blaj. Pe acest teren să clădesc palate, chioșcuri, paviloane, case țărănești: model din Bucovina, care este aproape gata; apoi Transilvania, Banat,

Basarabia, a căror fundament însă încă nu au răsărit; apoi parcuri, lacuri, insule, grădina zoologică, aquarium, arene, romane, teatre, esposiții de animale și pasări, și alte multe provăzute în proiect.

Dintre toate clădirile, cea mai de samă va fi palatul artelor, care va continua a trăi și după terminarea Esposiției ca muzeu național, și în care se va espune pe timpul duratei Esposiției, artele frumoase: sculptura, aquarele, pictură etc. apoi material pentru educațiune, instrucțiune și cult; acest palat va costa singur vre-o 600.000. Altă clădire de seamă va fi Cula, în care se va espune tot ce privește cultul nostru. Apoi castel de apă, care seamănă după-cum spun cunoșcătorii, cu turnul din cetatea lui Tepeș-Vodă. În două camere ale acestuia se vor espune armele vechilor nostri voievozi. Arenele romane în forma unui amfiteatru, vor costa 250.000 fr. această clădire încă va fi mare și va cuprinde până la 5000 de persoane.

Micul palat cu pavilionul regal, în care se vor espune lucrări, datorite membrilor din familia regală, pe cum tot ce a produs știința militară și civilă. După acestea palate urmează acele paviloane, cari vor trăi numai până va fi Esposiția deschisă, ca: paviloane particulare, în cari se vor espune diferite producțiuni industriale, o sodă petroliferă, etc. . . . Mai sunt în lucrare un lac mare, străzi, piețe, parcuri, o biserică, etc. etc. și toate acestea să fie gata până la 10 Maiu . . . să dea Dumnezeu, căci multă lume le așteaptă să le vadă, și ca ocaziune, de a să îmbrățișa frații din toate părțile în reamintirea trecutului glorios și a unui mare viitor pentru Românie!

(Politica.) Când vreau să vă scriu și ceva despre politica dela noi, mărturisesc că nu știu ce să vă scriu ceva nou și îmbucurător, căci „toate sunt vechi și nouă toate“ vorba lui Eminescu.

Dela noi, unde politica are mai mult ca devisă „scoală-te tu să șed eu“ nu vă pot comunica ceva de interes mare general. Luptele de partid ca totdeauna la noi sunt în floare mai ales acuma cu ocazia discuției la mesagiul tronului.

După acest duel formalisător, vor urma proiectele guvernului, dintre cari cel mai important va fi cel în chestia cedării terenurilor petrolifere. Liberalii cu Junimiștii sunt cam uniți în opoziție pentru combaterea și răsturnarea guvernului actual și mulți vreau să creadă că acest guvern nu va ajunge să inaugureze Esposiția! În acest cas însă, să naște întrebarea: Cine va compune noul minister? Liberalii? Junimiștii cu dl Carp? Sau aceștia se vor împăca cu vechii conservatori de sub șefia dlui Cantacuzino și vor forma un Minister conservator întregit?

Posibile sunt toate acestea combinațiuni decât noi știalăți români, la cari ne sboară gândirea la alte idealuri mai mari și nu la certe, divisiuni, adhesiuni și desidențe de partide politice, văzând ce li-să întâmplă Românilor în Macedonia din partea grecilor în Basarabia din partea Rușilor și în Bucovina din partea Rutenilor, cari maiorează acuma pe Români Bucoveneni, ne aducem aminte în aceste frământări între noi, de o veche zicătoare „satul arde și baba să peaptănă“ Ce ocaziune am

Aproape nimeni nu crede, și totuși când cineva își permite a crede, după cum îi spune sufletul său primește din partea necredincioșilor cele mai nedrele lovituri. Iată pentru ce rolul noului arhiepiscop este nu tocmai ușor.

Sfatul luminat al respectatului și iubitului vicar general, părintele Iosef Baud, va fi părintelui arhiepiscop de mare folos. Părintele Baud, cunoaște și iubește România ca un român și pretutindeni este iubit pentru bunătatea și viața sa cinstită.

Ca unul, care cunoaște bine trecutul nostru, Preasfântul Arhiepiscop ne va iubi ca un bun creștin, ce este și ca unul din aceia, cari cunosc fazele pline de pericole, prin care am trecut.*)

Uram bună sosire noului arhiepiscop, și dorim din suflet, ca păstorul bun care este P. S. Sa, să găsească în cei păstoriți și în români, cu cari va trăi, suflete drepte și bune ca și dânsul.“

Viata religioasă.

Accea-și revistă în nr. 43 publică următoarele:

Din Roma: Părintele Baud, respectatul și iubitul vicar general a diecesei București, fiind primit în audiență împreună cu M-gr. Neizb mmer de către Sfântul Părinte, a fost autorizat de către șeful creștinismului, să

*) Noul arhiepiscop s'a ocupat și cu chestiunea mausoleului dela Adam Klissi.

transmită României și românilor binecuvântarea sa.

Nu pentru întâia oară sfântul Părinte voește să ne arete nobila sa dragoste. Ne amintim cu toții de călduroasa binecuvântare transmisă nouă, printr'unul din cei mai buni creștini, — voiesc a numi pe principele Wladimir Ghica, a cărui activitate românească și creștină ne uimește și ne face, să-l iubim într'atăta.

Creștinii pioși sunt cu totul mișcați de atențiunea sfântului Părinte, și cred că sunt interpretul tuturor celor ce simt românește, aducând la picioarele tronului papal, respectuoasele noastre omagii de creștini, români și latini.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo	6 cor.
legat	9 "
Pe hârtie velină consistentă:	
crudo	5 cor.
legat	8 "

avut și avem de a ne răsbuna pe Grecii din Macedonia, cari bat și omoară cu bandele lor pe preoții, dascălii și Români noștri de acolo. Asemenea ce ocazie credem că era și împrejurarea, că Rusia, care ne-a făcut atâta rău, și ne va face totdeauna — să află așa de rău încurcătă și bătută de Iaponezi în Mandjuria, și tot deodată în plină revoluție militară și civilă în interiorul ei — ce ocazii erau acestea, ca să ne cerem Basarabia, care ne-a luat-o cu ocazia războiului, în loc să ne deie și partea cealaltă până la Dniștru, ca despăgubire de războiu și tot de odată ca răsplată, că armata română a scăpat pe armata rusă de desastrul dela Plevna . . .

Rusia totdeauna a profitat și va profita cu politica ei, să ne înghită, și acum când aveam și noi o ocaziune așa de favorabilă și sigură, bărbații noștri politici nu s'au unit pentru un moment ca să conlucreze și câștige consentimentul și ajutorul guvernelor, cu cari suntem în relațiuni intime — fără de cari noi nu putem lucra nimica — să ne pretindem și noi prada și dreptul nostru înapoi!

Cu Grecia ar fi foarte ușor de a ne achita și resbuna cu virf și îndesat, pentru-că cu sprijinul Guvernului ei și sub instigațiunile și conducerea clerului grec, bandele de greci, omoară pe Români macedoneni, pentru-că aceștia nu vreau să treacă de greci, ci de Români cum sunt.

Guvernul nostru nu ar avea decât să expulzeze pe atâtea mii de greci, cari deși ne împământeniți, totuși de zeci de ani aici, fac averi colosale, cu comerțul și cu moșii arendate dela particulari și dela stat! Dacă Guvernul român ar lua aceasta măsură, Grecia ar ceda imediat, și-ar retrage bandele, ar despăgubi pe Ortanii, pe ai căror părinți i-a omorât, și ar ceda bisericii și școale, unde Români sunt în majoritate.

Un lucru înse este sigur și dovedit, că cauza principală a atâtor suferințe ale Românilor, fie în Macedonia, în Bucovina sau Basarabia, este haina noastră comună cu ei, cu Grecii, Rușii, Rutenii și Bulgarii, adică haina numită „ortodoxie“ căci ce zice Rușii în Basarabia, aceea zice Grecii în Macedonia: Cine este ortodox, este grec, și aceasta au spus-o Episcopii greci chiar de pe amvon, afurisind pe acei Români, cari cer limba română în biserică și școală.

Ba Patriarhul din Constantinople a mers mai departe, când a reproșat Sinodului din România, pentru-că un Arhiereu titular din București a presidat o adunare, în carea s'a protestat contra atrocităților bandelor grecești, cariucid pe Aromâni, și Sinodul nostru, în loc să desprețuiască prin tăcere aceasta îndrăzneală a Patriarhului grec, i-a răspuns, și dacă i-ar fi răspuns măcar-cum trebniește, scurt și cuprinzător: „Nu te amesteca în afacerile noastre interne și politice, ci dacă dorești ca pe viitor să mai avem comuniune religioasă împreună, atunci

urmează pe ss. Apostoli și predică evangelia în toate limbile, și deci și Românilor din Macedonia în limba lor. . .“ Dar Sinodul nostru nu a răspuns astfel.

Eu am fost, am rămas și voi rămâne român unit în credință cu biserica catolică a Romei, și prin urmare a-și fi presupus de parțialitate, dacă a-și califica eu acest răspuns cum merită, de aceea, mai bine las să vorbească și să-l judece ortodoxii de aici. Iată ce zice despre acest răspuns, cel mai de frunte ziar de aici, „Epoca“ — Organul dlor Carp și Maiorescu etc. în Nr. 311, în primul București, sub iscălitura fruntașului politic A. D. Holban, „Am rămas nimit, când am cetit prin ziare, acel monument de nimicime intelectuală, de netăgăduită neștiință a limbei românești și a gramaticii bunului simț, adresat de Sinod Patriarhului din Fanar“. Și mai la vale: „Abstracție făcând de greșele ordinare de gramatică, de sintaxă și de logică, eu desfid pe ori-ce pământean (care ar avea înse curajul să cetească tot) să-mi spuie și mie ce a înțeles din această polologie bisericească a pisărilor Sinodului nostru. Ce comedie!“

Întreg articolul blamează pe „illegalul Patriarh“ ca și pe Sinodul nostru, care i-a răspuns astfel. Apoi toate celelalte ziare de toate partidele, au numai cuvinte de protestare și hulă la adresa Patriarhului, Mitropolitilor, Episcopilor și întregului cler și guvernului grec, și oameni politici ca dl Disescu, fost ministru și azi leaderul din Senat al guvernului, prin discursurile lor nu-l scot pe Patriarh din „asasin“ complice al bandelor de anțărt greci, cari asasinează fură și ard pe Români și satele lor.

Cu toate acestea noi — cum ziceam — ne certăm, ne frământăm pentru putere și pentru interese trecătoare de partid, și nici măcar un om politic cu autoritate nu să ridică să arete adevăratul drum, pe care trebuie să apuce atâta Români din Macedonia, cât și toți ceilalți din alte țări, cari, din cauza religiei lor ortodoxe sunt supuși desnaționalisării: rusificându-se, rutenisându-se, ori grecisându-se.

Un asemenea bărbat cu autoritate ar putea să convingă și cu cuvântul și cu exemplul, ce mare diferență de autoritate morală și politică este între Patriarhul din Fanar și Patriarhul roman (nu grec) din Roma? Și cum sub acesta atâtea popoare de diferite naționalități de pe întreg globul, au dreptul și ajutorul chiar, de a să desvolta fie-care în limba lor națională, și astfel ar indemnă, ar face propagandă, spunând Românilor, că numai Unirea cu biserica Romei i-ar salva de desnaționalizare și asasinarea vitregilor frați întru ortodoxie!

Dar repet ceea ce mai zisesem altă dată: „Când mintea Românilor cea din urmă?“

Delarupe.

Sfințirea bisericii din Rușul-de-jos.

Nușfalău, 21 Nov. 1905.

Frumoasa biserică, pe care credincioșii noștri din Rușul-de-jos, tractul Betleanului, au ridicat-o în sătuțiu lor mic și sărac, și încă tocmai vis-a-vis de școala românească confesională, pe locul dăruit de dl Florea Bendeau, proprietar din loc, s'a sfințit în ziua sântilor Mihail și Gavriil.

Încă înainte de 8 oare dim. biserica și împrejurarea ei era ticsită de mulțimea creștinilor din vecini și depărtare. Nici n'aveau unde să se adune, căci biserița cea veche de lemn, situată pe țărnuțul unui părau afară din sat, arsesese pe la Boboteaza trecută. Aci dară în mijlocul acestei mulțimi înaintea s. Altar s'a început slujba dumnezească, condusă prin Rrsmul Ioan Georgiu, vicar general episcopesc, ca delegat al Escel. Sale Dlui Episcop Dr. Ioan Szabó, asistat de 12 preoți.

După celebrarea sfinteii liturgii și binecuvântarea părâstaselor în sănătatea viilor și odihna morților, vorbește din ușa împărătească dl delegat episcopesc într-o limbă pe înțelesul tuturor. Fie lauda predicii lacrimile calde, ce au isvorit din ochii ascultătorilor, cari cu multă atențiune au ascultat cuvintele oratorului, care schițând în vii colori începutul creștinismului, trece la sfta taină a Cuminecturii, dovada cea mai elocventă a dragostii lui Dumnezeu față de noi.

După predică credincioșii adunați, au fost sropiți cu apă sfințită, și biserica predată cultului divin public.

După masă Dl canonic a plecat la Betlean, mergând cu trenul de 3 oare p. m. acasă, iar noi și poporul ne-am depărtat la ale noastre, dorind tot binele poporului și preotului brav de acolo.

Ioan H. Botean
adm. par. în Nușfalău.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Cumpărați!

Cumpărați!

„Calendariul Unirii“ pe anul 1906.

în 2 ediții: cea mai avută costă 50 fil. + 10 fil. porto.

Cealaltă costă 30 fil. + 10 fil. porto.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Subscrisul în numele curatoratului bisericesc viu a aduce calduroase mulțămite următorilor binefăcători ai s. noastre bisericii: 1. Spectabilului Domn Ladislau de Pap, asesor la scaunul orfanal din Cluj, care a binevoit a dona pe sama bisericii din comuna sa natală, un frumos candelabru. 2. Curatorului primar: Nicolau Sumurduean care a cumpărat un rând de ornate sacre, și 3. Credincioșului George Sabo, care a donat pentru s. biserică o cădelniță frumoasă. Dumnezeu să le răsplătească binefacerea. Suciag, la 14 Decembrie 1905 — *Iosif Bogdan*, admin. parohial gr.-cat.

— În decursul anului acestuia s'au făcut următoarele donațiuni pentru biserică gr.-cat. din Șomoștelnic: S'a cumpărat un potir cu cupă de argint, disc. srel. tă, linguriță și lance, toate în preț de 84 coroane. Vasele sunt consacrate de Escelența Sa Dr. Victor Mihályi și procurate de M. On. Dn Aurel C. Domșa, cărora li-se aduce cea mai sincera și profunde mulțămite. La procurarea s. vase au contribuit următorii credincioși: Dl Sonu P. Florian cu stimata doamnă, dl Sofroniu N. Oprea cu stimata doamnă, Sofron Danciu, câte 10 cor.; Saveta Pop 5 cor., Onica Pop 4 cor. 40 fil.; Maria Hancu, Lina Șerban, Lina Ghira, Onu Costea, Maria Pop, Magdalena Cerghizan, Sanfra Zogorian, Teodor Frâncu Saveta Danciu, N. N. câte 2 cor.; Sinefta Costea, Lina Rus, Anica Moldovan, Anisia Pop, Filion Zogorian I. Petru, Constantin Frâncu, Saveta Frâncu, Neti Frâncu, Crucea Muntean, Anica Avram, Filion Zogorian, câte 1 cor.; N. N. 11 cor. 20 fil.; Ananie Frâncu 1 cor. 20 fil.; Simeon Pal și Ana Dragomir, câte 60 fil. — *Dna Carolina Pop măr. Popoviciu* din Mediaș cu drag aducându-și aminte de biserică comuni natale, a dăruit un tip de sticlă roșieică a Preacuratei Vergure Maria, în preț de 6 cor. 50 fil. Niculița Costea, a donat s. biserică 12 cor. Dumnezeu să le răsplătească faptele creștinești din darurile sale celea avute și cerești! Șomoștelnic, la 18 Dec. 1905. — *Petru Cristea*, preot gr.-cat.

Din Arhidieceză. Duminecă în 17. au fost chirotoniți întru diaconi și Marți în 19 crt. întru preoți, clericii: *Beniamin Rus*, dispus de cooperator parohial în Gilău (tr. Cluj), *Ioan Dredetan*, admin. parohial în Ceauș (tr. Murăș), *Petru Bălaș*, adm. parohial în Oarba (tr. Luduș), *Ioan Cioban*, în Răstoilul-deș. (tr. Almaș) și *Vasile Cosma*, în Șomtelec (tr. Cluj). — Tot Duminecă au fost tunși întru lectori clericii bienali: *Iuliu Cioba* și *Ariton Păculea*.

Hymen. Inginerul *Ioan F. Negruțiu*, fiul prof. Negruțiu din Blaj și *Paraschiva Vintilă*, anunță cununia lor, care se va cerebra în biserică gr.-cat. din Năsăud, la 9 Ianuar n. 1906.

Deschiderea dietei. Marți s'au deschis dieta, nefiind de față nici un ministru. Președintele a dispus să se cetească o scrisoare a ministrului Fejérváry, prin care înaintează camerei decretul pentru a nouă amânare a dietei pe ziua de 1 Martie n. Conte Apponyi protestează contra acestei apucături de a se tot amâna dieta, pe care o consideră de ilegală și anticonstituțională. Conte Tisza se alătură și el la protestul acesta.

Dela Asociațiune. Dl *Octavian Goga*, talentatul poet, a fost ales secretariu al II. al Asociațiunii. Nu știm, să-i gratulăm sau nu d-lui Goga pentru această alegere? pare-că ne vine mai curând să nu-l felicităm. Ni-se pare o slujbă nepotrivită talentului său!

Cunună neperitoare. În loc de cunună pe sicriul regretatului vicerector seminarial *Teodor Vandor*, d-nii Dr. Isidor Marcu,

Ștefan Roșian și Dr. Al. Nicolescu, au contribuit cu câte 10 cor. pentru înfrumșetarea capelei seminariale.

Știri literare. Ultimul număr al „Luceafărului” ne anunță, că în editura institutului va apărea dela Anul nou și o foaie umoristică. Suntem veseli de această știre și dorim înainte, ca și noua foaie să ajungă la înălțimea, la care s'a ridicat „Luceafărul”.

„Foaia interesantă.” Sub acest titlu dl *Ioan Moța*, a avut fericita idee, să întocmească un adans ilustrat la „Libertatea”. Până acum au apărut trei numere, cu ilustrații potrivite și cu text corespunzător. Ne bucurăm cu atât mai ales de apariția acestei foi, cu cât „Gazeta de Duminecă” și după ea și „Foaia poporului” publică drept ilustrații pentru petrecerea poporului celea mai teribile chipuri, ce întâlnesc prin fițuțele din Pesta. O recomandăm, spre a fi lătită printre tărani știutori de carte. Se vinde cu 1 cr. numărul. A se adresa la Orăștie.

„Revoluția valahă.” O delegație a deputaților naționali s'au prezentat la ministrul de interne, n'au cerut să se urmărească din partea procurorilor ziarele jidovești, cari au publicat știri alarmante despre o pretinsă revoluție a românilor. De asemenea au cerut dela ministru să revoace miliția trimisă prin satele românești, ca să sufoace revoluția. Amândoi ministrii au pretins să facă destul acestor cereri, ales, că chiar din parte oficioasă s'au dovedit de minciuni. Tot în acest sens deputatul Dr. Ștefan Pop, a depus pe biroul camerei trei interpelări, cari din motivul, că dieta a fost din nou amânată, nu s'au putut pertracta.

Apel. Subscriși în numele societății de lectură „Inocențiu M. Clain”, rugăm pe toți acei domni preoți, cari au primit listă de prenumărare pentru cartea de predică: „*Măntuiește-ți sufletul*”, și cari ar dori a o prenumăra, să binevoiască a ne trimite în timpul cel mai scurt lista cu prenumărarea, ca să putem pune amintita carte cât de îngrabă sub tipar. Tot odată rugăm și pe acei domni preoți, cari n'au primit lista, dar ar vrea să aibă cartea, să binevoiască a insinua prenumărarea pe o corespondință simplă. Ținem de bine a aduce la cunoștința onoratului public, că cartea, ce vom a o eda pentru prenumăranti, va fi mai ieftină. Blaj, la 20 Dec. 1905. Cu stimă: *Simeon Gocan*, președ. soc. *Silviu Poșar*, secretar. N. B. Onor. Redacțiunii sunt respectuos rugate, să publice în prețioasele sale ziare acest apel.

Masa studenților a primit dela institutul de credit „Unirea” din Vad, cor. 20, și dela Dr. *Wilh. Șorban*, Dej, cor. 10.

Fondul Internatului de fetițe a primit cor. 10, dela avocatul *Mihail Bontescu*, din Hațeg.

Misiuni populare. Din lipsa de spaț suntem siliți să publicăm aci câteva estrase din o corespondință ce ni-s'a trimis: Luna trecută și-a ținut în Borșa tinerul preot Bochiș prima liturgie. Spre a ridica solemnitatea zilei și spre a o face cu mai mult fruct spiritual, i-a premers exerciții spirituale, ținute cu mult succes de preotul Ioan Bodocan, fiu al acestei comune, de prezent preot în Ghelar, dieceza de Lugoj. Exercițiile acestea s'au început Vineri sara, când după celebrarea însărutului s'au făcut Paraclisul, după care pâr. Bodocan, vorbește despre chemarea omului. Sâmbătă vorbește despre suflet, iar după liturgie despre păcat, și se cetesc rugăciunile înainte de mărturisire. Sara se face din nou paraclisul și se predică despre s. cuminecătură, continuându-se mărturisirile, Duminecă s'a celebrat liturgie solemnă, la care pâr. Bodocan a predicat despre vrednicia statului preotăsc. Se face procesiune în cimiter, unde se cetesc rugăciunile morților, și preotul Bochiș vorbește despre judecata lui Dumnezeu, îndemnând pe cei prezenți, să se roage pentru

sufletele celor din purgator. Predicile pline de claritate și argumentația pâr. Bodocan, cântările frumos executate de corul piugarilor, sub conducerea învățătorului Bărbos, toate acestea au făcut o profundă impresie asupra credincioșilor, cât între cei 5—600, cari s'au împăcat cu Dumnezeu, au fost mulți și de aceia, cari de mulți ani și-au nitat să se mai apropie de sf. Altar. Cu această ocazie, s'a dovedit din nou, că roadele sufleteste, ce le aduc exercițiile, sunt de neprețuit, și ele să recomandă a se face cât mai des.

Ultime știri. Aflăm, că începând cu 1 April viitor „Libertatea” dela Orăștie, în considerația influinței colosale, ce are în conducerea politicii, și a înțelepciunii, cu care e condusă, va apărea de două ori la zi, și toate celelalte foi, ziare și reviste vor înceta. . . . Așa pricepem noi rostul unei notițe apărute în nr. 51 al „Libertății”.

Mulțămite publică. La petrecerea aranjată cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii docenților gr.-cat. din ținutul Hațegului, în sala școlii centrale gr.-cat. din Ciula-mare, la 29 Octomvrie a. c. în favorul amintitei școli, au încurs dela Preaestimării oaspeti suprasolviri benevole, pentru cari și pe această cale le exprimăm sincerile noastre mulțămiri: Rev. Dn Dr. Iacob Radu, vicar foraneu, Hațeg 3 cor. St. dn Szabó Elemér, sub-inspector școlii, Deva 1 cor. Dl Aurel Pinteș, docent, com. Hațeg, 50 fil. Dl Șerban Șerban, docent, în Șerel 50 fil. D-șoara Lucreția Gotheas, docent, Paroșeni 1 cor. D-șoara Ana Lupan, docent., Grădiște 1 cor. D-șoara Roza Lupan, docent., Farcadin 1 cor. Dl Valer Bessu, docent., Riu-de-mori 1 cor. Dl Amos Rațiu subnot. cerc., Farcadin 1 cor. 60 fil. Dl Ioan Zepa, docent, Lunca-Cernei 50 fil., Traian Lupea, docent., Clopotiva 50 fil. Dl Ang. Șandru, docente, Zgribesti 1 cor. On. Petru Chețian în Demșus 60 fil. Ferenczi Gyula, preot reformar, Pesceana 1 cor. 60 fil. Dl Berger Márton, proprietar în Tuscea 2 cor. 60 fil. Și-a răscumpărat bilet dintre inteligența rom. din Hațeg singur numai Spect. Domn Dr. Gavrilă Suci, avocat 6 cor. și Székely Jenő, notar cercnal interimal în Petrila 4 cor. Percepțiunile fac 75 cor. Erogățiunile fac 76 cor. Dat în Ciula-mare, la 18 Nov. 1905. — *Antoniu Pop*, docente.

Necrolog. Joi sara a repausat, după lungi suferințe, văduva † *Ana Szmigelski*, n. *Sebastian*, mama canonicului Victor, a preotului din Sâncel, Vasile și a profesorului de desen, Octavian din Ibașfalău. Comitetul reuniunii femeilor române din Blaj, a cărei membră a fost repausată, s'a prezentat în corpore, spre a-și exprima condolențele. Înormântarea se va face azi Sâmbătă, pontificând canonicul Dr. Isidor Marcu. — Exprimăm și pe calea aceasta sincere condolențe fiilor repansatei, cari au pierdut o caldă și iubitoare inimă de mamă.

† *Mihail Borbély* de *Finteus*, medic cercnal și de tren, după un morb greu și îndelungat, provăzut cu s. Sacramente ale muribunzilor, și-a dat nobilul și laboriosul său suflet în mâinile Creatorului, în 8 Dec. 1905. În anul 61. al etății și al 10-lea a fericitei sale căsătorii.

† *Maria Montani* măritată *Butnariu*, sora protopopului Iuliu M. Montani din Zlatna, a repausat la 12 Dec. n. 1905. după îndelungate suferințe, în etate de 32 ani.

În veci amintirea lor!

Tatăl nostru Carte de rugăciuni împreună cu Răspunsurile dela s. Liturgie, cu Troparele și Condacele învierii și ale sărbătorilor de peste an, și Troparele morților. Preț 32 fileri.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotismul.

(Continuare).

d) Pentru că fantazia excitată odată, nu poate fi regulată după plac. Martoră este experiența de toate zilele. Și dacă noi înșine nu ne putem regula fantazia după cum am voi, cu atât mai vârtos nu ne va putea-o regula hipnotizatorul. De fapt însă lucrurile se întâmplă altcum. Hipnotizatorul ar fi domnul absolut al fantaziei. Dispune să nu simțim nimica, și așa se întâmplă; comandază să fim din cale afară simțitori, și noi îndată devenim hiperestetici. Ne poruncește să ne aducem aminte de lucrurile uitate, și îndată îl ascultăm; voește apoi să nu-l mai cunoaștem pe el, și pe noi înși-ne, și voința lui e împlinită la moment.

Va avea, da, fantazia ceva influență în fenomenele hipnotice, dar ea nu poate fi cauza suficientă a acestora.

2. A doua este *hipoteza manevrărilor, ori a lucrărilor hipnogenice*.

Lucrările hipnogenice ar fi gesturile, ori manevrele, ce le face hipnotizatorul asupra subiectului, ca să-l hipnotizeze. Acestea ar fi, după părerea altora, cauzele fenomenelor hipnotice. Dar ele încă nu se pot admite.

a) Pentru că ele sunt foarte variate, efectele însă sunt aceleași la toate. Mesmer de ex. hipnotiza, respective magnetiza, cu bețișorul său magnetic. Puységur tracta cu pacientul său ca cu un magnet. Unii hipnotizau prin frecări de mâni; alții stropiau cu apă. Unii comandând cu gura: „dormi“; alții prin simpla prezentă; și iarăși alții prin mijlocirea unor obiecte de ex. bilete de vizită. Unii prin aceea, că dispuneau subiectelor să fixeze cu ochii anumite obiecte strălucitoare; și iarăși alții prin aceea, că ei înșiși fixează cu ochii subiectul, etc. Legile fizice însă ne spun, că efectele determinate numai de cauze determinate se pot produce; și nu e adevărat că ori care cauză ar putea se produce ori ce efect. În hipnotism însă lucrul s'ar întâmpla cu totul contra. Prin urmare lucrările hipnogenice nu pot fi cauza fenomenelor hipnotice.

b) Pentru că nu este proporție între cauză și efect. Căci după legile fizice trebuie să fie proporție între cauză și efect, așa că perfecțiunea, ce se află în efect, a trebuit să fie în cauză; și un corp, care se ciocnește de altul nu se poate ciocni cu o putere mai mare, de cum a fost aceea, pe care a primit-o. În hipnotism însă lucrul nu stă așa. Aci avem anumite cauze de tot simple, cele înșirate mai sus; iar efectele sunt grozave. Prin privirea aceea fixă prin biletul de vizită, etc., se produce în om o disordine în întreg sistemul nervos, muscular și cerebral, așa că hipnotizatului samănă cu un nebun furios. Deci fiindcă un corp oarecare nu poate fi alterat mai mult de cât e forța ce-l alterează; drept aceea actele hipnogenice atât de neînsemnate, nu pot fi cauza fenomenelor hipnotice atât de grozave.

3. A treia este *hipoteza farmecului*. Da! S'a presupus și farmecul, lucru mai de mult socotit băbesc și superstițios, de cauză a fenomenelor hipnotice. Dar ce se înțelege sub farmec? Hipnotiștii nu ne spun expres; ei se îndestulează să zică, că farmecul ar fi: *o influență, pe carea hipnotizatorul ar avea-o asupra hipnotizatului*.

Ca să înțelegem, că proprie, ce înțeleg ei sub farmec, trebuie să facem deosebire între: *farmecul comun, istoric și științific*.

Farmecul comun e o lucrare atractivă, ce o ezercită asupra noastră un om, un obiect, ori un fapt oarecare. Astfel zicem, că ne farmecă de ex. o frumșeță, un obiect, o pieză etc.

Farmecul istoric e o lucrare răutăcioasă, ce ar ezercita-o asupra noastră anumite ființe rele, cu scopul de a ne strică. Despre farmece de acestea, cari sunt în credința poporului, vorbesc toate istoriile vechi și nouă; bisericești și civile. Și dacă ele se întâmplă prin anumite lucruri, se numesc *farmecături* ori *făcături*; iar de se fac prin privire, se numesc; *deochiu*.¹⁾

¹⁾ În *deochiul* poporan avem aceleași elemente ca și în hipnoză. Este *deochietorul* (hipnotizatorul), care prin privirea sa produce o stare anormală în deochiat (hipnotizat). Starea aceasta anormală înceată, după credința poporului, dacă celce a deochiat scipă în față pe cel deochiat; pe cum se întâmplă și în hipnoză: căci aceasta încă înceată, dacă hipnotizatorul suflă în față hipnotizatului.

Farmecul științific ar consista mai mult în corupțiunea aerului ori a eterului, ce încunjură o anumită persoană, dela carea s'ar inficia și alta.

Farmecul ce-l presupun hipnotiștii, de cauză a fenomenelor hipnotice, nu e proprie nici unul din aceste trei, ci e mai mult o sugestie, carea s'ar apropia, deși pe departe, de farmecul comun. E o sugestie auctoritativă, cam violentă, carea rezultă din superioritatea hipnotizatorului asupra hipnotizatului.

Dară nici ipoteza aceasta a farmecului nu se poate admite. Pentru că deși sugestia aceea fermecătoare ar putea produce unele efecte hipnotice în unele persoane anemice, nervoase ori hysterice *înaintea cărora hipnotizatorul s'ar bucura de o auctoritate mare*; totuși ea nu ar putea produce toate fenomenele, în ori ce fel de persoane, sănătoase și în putere. Căci e imposibil ca un hipnotizator, de care nu-mi pasă, să mă poată seduce prin o privire, fie cât de fixă, la unele lucruri în contra voinții mele.

4. A patra este *hipoteza predispoziției*. Aceasta este ipoteza școalei hipnotice din Paris dela Salpêtrière, susținută de Dr. Charcot, și înainte de el de Dr. Braid.

Conform ipotezei acesteia, hipnoza ar fi un morb, și fenomenele hipnotice: fenomene morboase. Deci ca să se poată produce fenomenele hipnotice, ar fi de lipsă, ca în subiect să fie o dispoziție nervoasă ori histerică. Fără dispoziția aceasta, fenomenele hipnotice nu sunt cu putință. Iar dacă se produc câte odată fenomene hipnotice și în persoane sănătoase, acestea nu sunt așa, pe cum se par. Ele trebuie să aibă ceva din nervozitate și histeric, cel puțin „bacilul“ ei, ca să zică așa. Presupunându-se dispoziția aceasta, lucrul se explică ușor. Actele hipnogenice trezesc morbul histeric, împreună cu toate fenomenele lui.

Dar nici ipoteza aceasta nu se poate admite.

a) Pentru că manipulațiunile acelea hipnogenice nu sunt în stare, nici pe departe, să producă oceanul acela de fapte hipnotice. Pentru că o cauză neînsemnată, o privire fixă, o vorbă: „dormi“, și alte de soiul acestora, nu pot produce efecte așa de mari, cum ar fi: anestesia, hiperestesia, uitarea de sine și de lucrurile știute, etc. Vor putea să producă unele din *fenomenele* elementare, în nescari persoane hysterice, dar nu vor putea să le producă pe toate, și încă în persoane sănătoase. Nu se poate explica apoi nici aceea, cum de turburările acelea fiziologice atât de mari, se liniștesc printr'un act de tot neînsemnat: *prin o simplă suflare în față*.

b) Pentru că nu e adevărat, că s'ar recere predispoziție la hipnotizare. Pentru că noi am văzut medici și hipnotizatori de profesiune hipnotizând tot felul de persoane. Donato de ex. hipnotiza pe binele teatrelor europene, ori ce fel de persoane, fie cât de sănătoase și robuste. La trei mii de persoane și-au scris numele într'un album al lui, toate hipnotizate de el. Între aceștia sunt tot felul de oameni, dela cerșitori până la prinți, dela idioți până la învățații de renume. Pe aceștia însă nu-i putem presupune pe toți hysterici, ori aficiați de histerie *Haidenhain* apoi hipnotizase o companie de soldați, în contra voinții lor și a ofițerilor, cari îi încurajau să nu se lase. Despre aceștia încă nu putem presupune, că ar fi fost cu toții hysterici, ori că ar fi avut histeria, cel puțin în germen.

De aceea oamenii au și părăsit ipoteza aceasta a școalei din Paris, și astăzi mai toți țin ipoteza unei alte școale hipnotice, *hipoteza școalei din Nancy*, carea susține, că, fenomenele hipnotice ar avea de cauză: *sugestia*.

5. A cincia ipoteză subiectivă e așadară *hipotesa sugestiei*.

Hipoteza aceasta, pe cum am zis, și-a făcut loc printre celelalte ipoteze. Cauzele pentru cari a reușit să fie astăzi ipoteza comună, sunt mai multe.

a) Prima cauză este, pentru că ipoteza aceasta nu e streină de hipnotim. Căci la toate hipnotizările s'au recerut și se recere — dacă luăm afară hipnotizările îndeplinite numai cu comanda mentală — de cumva sunt — anumite lucrări de ale hipnotizatorului, prin care el invită subiectul să fie hipnotizat, sau prin cari subiectului i-se sugerează somnul și celelalte fapte hipnotice.

(Va urma)

Căsătoria preacuratei fecioare MARIA cu s. IOSIF.

(Continuare.)

La aceste observări filologice vom mai înșira unele aprepieri luate din textul evangelic.

Propusețiunea *πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοῦς* = *antequam convenirent* nu este a-se înțelegi despre negațiunea concubirului matrimonial, ci despre negațiunea împreunări casnice a ambilor. Din zisa acea a Mariei *quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco* (Luc. I. 34) ceace apostolului și evangelistului Mateiu de bună seamă nu i-a fost necunoscut, și din întreaga tendența primului evangelist și din potențierea istorisirii sale, primește omul impresiunea, cumcă nu are el de loc intențiunea, a aminti în vers 18 colocuirea căsătorească, fie și numai pentru a-o exclude. De altă parte însă ea totuși și cu atât mai cu efect este exchisă prin negațiunea ducerii acasă, care s'ar fi întâmplat deja. Atuncia — așa voiește să zică Mateiu — când Maria era logodită lui Iosif, înainte de a-se afla în casa soțului său; s'a aflat în stare binecuvântată. Așa dară fructul pântecelui său nu se trage dela Iosif, ba aceasta nice că poate să se tragă dela soțul său, fiindcă ei nu vețuiau încă în respect casnic la olaltă.

Se nimerește deci de totului tot bine, precum bine observă la acest loc Schegg, verbul *συνερχεσθαι* cu *μνηστεύεσθαι* și însemnează închierea zilelor de logodnă: „fiind logodită și înainte de a fi dusă acasă.“

Când mai departe la Mat. I. 20 ingerul zice cuvintele: *μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκα σου* și când în v. 24 se zice: „Iosif trezit din somn, făcu precum îi porunci ingerul Domnului și el lua la sine femeia sa (*καὶ παρελαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*), atunci se poate zice numai forțând textul, dacă *παραλαβεῖν* se va lua = a ținea. Oare să nu fie lucru mai corăspunzător de a-și aduce aminte de Deut. XX. 7: „Tot omul, care și-a logodit șiezii muiere (*μνηστευται γυναῖκα*) și nu o a lua pe ea“ și la *παρέλαβε* așa aduce aminte de solemnitatea lui *nissu'in* (*nuptiae*), care are să se ducă încă în deplinire?

Se pare lucru de necrezut, că Maria să nu-i fi împărțășit îndată soțului său sfânt împlinirea marelui misteriu de mântuire, dacă ea ar fi locuit la dânsul. Dacă ar fi stat în contact zilnic, cu dânsul, și dacă ambii, plini de speranța mesianică asemenea celorlanți, israelteni, ar fi vorbit între sine despre acestea.

Credibil devine însă lucrul atunci, dacă Iosif cu Maria încă nu vețuiau la olaltă; dacă el se afla poate în Viflaim sau altundeva, iar ea în Nazaret. În acest caz Maria a putut să țină încă secretul acesta fără imputare; în acest caz Maria a fost încă liberă și de sine stătătoare și a putut fi de parte de soțul său trei luni fără de a fi aceasta bătătoriu la ochi și a putut privi cuvântul ingerului asupra Elisavetei ca și o provocare de a cerceta pe aceasta. Chiar și Luca I. 56: *ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς* „ea se întoarse după petrecere la Elisaveta în dărăpt în casa sa“ și preste tot inițiativa,

ce vedem în capitulul prim a lui Luca că o ie sfânta Fecioară și carea în capitulul al doilea a trecut la Iosif, poate fi un semn pentru acea, cumcă Maria înainte de concepere nu a locuit împreună cu Iosif fără după concepere. Înse explicarea saudeducerea indoielilor și a temerei lui Iosif din cunoașterea demnității divine a mamei și a propriei sale nedemnități, de a funga la aceasta faptă dumnezească în ceva chip cași pater legalis, cași nutritoriu și grijitoriu, în fața cuvintelor: *cum nollet eam traducere* etc. trebuie semnificată ca și o încercare cutezată, care numai la aparința orbește, care însă trage după sine urmări cutezate și cu deosebire forțaza textul în mod nenatural.

Scritoriul și lectorii au trebuit dară ca în cuvântul *μνηστεύεισα* se fie văzut semnificarea judaicului aras sau qiddes, carea însemnează încredințarea, cununia, măritarea cu exchiderea lui deductio nuptialis (nunții.)

Hipoteza lui Schegg ca și când Maria îndată după solia ingerului ar fi încunoștințat pe mirele său, ca el „seau să-o ie numai decât la sine sau s'o respingă“, în forma ei scurt concipiată, cum se-ar fi întâmplat aceasta anunțare din partea Mariei cuprinde în sine ceva neverosimil.

Ba pentru solemnitatea lui *nissu'in* se pare că lipsește timpul necesar, fiindcă Schegg pune solemnitatea nuntei deja înainte de cercetarea Elisavetei, precând după Luca trebuie să cugetăm, că Maria a plecat mult la o zi sau două după concepere, ba aci se mai adaug și motivele deja amintite, cumcă Maria se pare că lucră așa de tot independentă de capul de familie și dela Elisaveta nu se întoarse în casa lui Iosif, ci în casa sa.¹⁾

Explicarea rezultatelor dobândite. Tot ce privește pe dumnezeescul Mântuitor sau stă cu el în relațiune, este plin de secret este însemnat, și are originea dintr'o ordine supranaturală, este efluxul unei iubirii speciale a lui Dumnezeu.

Maria și Iosif încă nu din cauze comune au fost aduși la olaltă, ci din deosebitul consiliu a lui Dumnezeu. Ei trebuiră se constituiască aceea familie, din baza căreia și sub scutul căreia avea să răsără și să înflorească „toiagul din rădăcina lui Iesse“ și să renoiasă omenimea prin indurarea sa.

Pentru întreaga biserică deci faptul căsătoriei Mariei cu Iosif, „Fiul lui David“ nu a fost nice de cum indiferent. Ea (biserică apuseană) celebrează din timp străvechiu serbătoarea desponsatio B. Mariae Virg. cum s. Iosif (23 Ianuariu) și motivul pentru aceasta serbătoare nu și l-a scos din acte apocrife, ci pin evangeliile sfinte canonice.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Calendar pe anul 1906 pentru romano-catolicii de ritul latin din Moldova. Anul

¹⁾ Luca I. 39: *Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐταῖς* (lectorul să iea aminte la pronumele apropierei în contrast cu *ἐκεῖναις*) *ἐπορεύθη . . . μετὰ σπουδῆς.*

IV. Bacău prețul 30 bani. Partea calendaristică e aranjată după stilul vechiu, în urma unui privilej special, dat pentru romano-catolici moldoveni. În fruntea calendarului e portretul frumos executat al Msgr. *Nicolae Iosif Camilli*, episcopul de Iași. În partea literară viețile mai multor sfinți, de ai bisericii apusene și apoi câteva poezii. Într'alte o preafrumoasă dedicație Episcopului Camilli, din prilejul jubileului episcopal de 25 ani, ce va fi la 21 Nov. 1906. Tot în editura acestui calendar a apărut o traducere românească a renumitei scrieri „Thoma a kempis“. Se vinde cu 1 leu. O recomandăm cu căldură.

Curs practio de geografie pentru școlile populare de Iuliu Vuia, Brașov, editura librăriei Ciurcu. Cărticica aceasta câștigă foarte mult în valoare pentru mulțimea ilustrațiilor frumoase, ce o împodobesc. La urmă e alăturată mapa Ungariei. Prețul e 70 fil.

Raportul anual al societății academice române „Junimea“ din Cernăuți pe 1904/5. Cuprinde raportul general al comitetului și rapoartele singuraticelor comisii. Aflăm aici, că în scopul răspândirii în popor, membrii societății au făcut mai multe excursiuni în provincie, ținând conferințe. Avera societății se ridică la cor. 12,773-84 iar biblioteca constă din 4382 volume.

A apărut Nr. 12 din revista *Junimea Literară* cu următorul cuprins: A fost odată Mihail Teliman. Tomnatic (versuri) Rotică. Fata paduri S. Fl. Marian. În bolta dela craiul negru (ver.) T. Robeanu. Octavian Goga (fine) V. M. Prohodul veri (versuri) V. Loichiță. Prin geam C. Paltin. Rugă (versuri) Nicu Dracinschi. A fost un timp (versuri) Alcuo. Putna Iancu I. Nistor. Cântec Leandru. Dări de samă. — Cronică. G. Codreanu, Lili. Notițe bibliografice Nr. Redacția și administrația: Suceava (Bucovina) strada Sturza Nr. 655.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 49. N. Iorga. — Împotriva clericilor. Natalia Iosif. — Nu mai fi trist (poezie). St. O. Iosif. — Sonete reslețe. C. Sandu-Aldea. — La țară (fragment). X. — Cugetări. Fatma. — În odaia Bătrânei (poezie). Cronică. N. Iorga. — Despre cărțile d-lor Bianu-Hodoș, Pompiliu Eliade Costescu, V. Pop, Stempo, Chiricoscu, Gădei, Zaharia Bârsen, Chiffa, Sadoveanu. Boureanu și despre revistele „Curentul nou“, „Tribuna Dobrogei“, „Făt-Frumos“, „Revista noastră“, „Revista generală a învățământului“. Numărul 25 bani.

În Librăria seminarială se află de vânzare:

Predici pe toate Duminecile și sărbătorile de peste an de Dr. Elefterescu. 3 cor.

Predici ocazionale și funebre v. II. de Dr. Elefterescu 3-50 cor.

Din editura „Luceafărul“:

Ioan Agârbicean: *Dela Țară*. 1-50 cor.
Ioan Ciocărlan: *Traicul nostru*. 1-50
Al. Ciura: *Iocane*. 1-20
M. Gorki: *Nuvela*. 1—
Oct. Goga: *Poezii*. 3—
Z. Bârsan: *Ramuri*. 2—

Prof. Dr. Emil Sabo. „Cântece“ Poezii lirice. Prețul 1 cor.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa

